

17 грудня 2019р.

Тема педради:

«Створення в закладі оптимальних умов, максимально сприятливих для розвитку обдарованих дітей на основі розробки та поетапного впровадження нового змісту освіти, інтерактивних та інноваційних технологій навчання, виховання та оцінювання».

Мета:

актуалізувати та розширити знання вчителів про поняття «обдарованість», «здібності», «талант», ознайомити вчителів зі стратегіями і формами організації навчання та оцінювання інтелектуально-обдарованих учнів, систематизувати знання вчителів про особливості інтелектуально-обдарованих дітей, узагальнити сформований в закладі досвід роботи з обдарованими учнями та проаналізувати актуальні проблеми у цій галузі.

Питання

1. Формування освітнього середовища, сприятливого для розвитку обдарованих дітей. **(Лихолат І.В.)**
2. Роль початкової школи у виявленні та розвитку ранньої обдарованості. **(Самсоненко К.П.)**
3. Нові форми та методи роботи з обдарованими дітьми **(Климко Г.М., Пузіно Н.І.)**
4. Психологічний портрет обдарованої дитини. **(Овчиннікова С.О.)**
5. Застосування формуального оцінювання при роботі з обдарованими дітьми. **(Зелена І.Ю.)**
6. Здоров'я – один із елементів успіху обдарованої дитини. **(Кравець А.М.)**
7. Аналіз тесту «Здібності учнів» **(Кужиль Т.В., Овчиннікова С.О., Лихолат І.В.)**
8. Рішення педради **(Лихолат І.В.)**

Завдання:

поглибити знання педагогів про поняття «обдарованість», «здібності», «талант»;

систематизувати і поглибити знання вчителів про особливості інтелектуально обдарованих дітей;

виробити рекомендації щодо виявлення обдарованих дітей, розробити модель обдарованої дитини і взаємодіє з ним вчителя;

познайомити зі стратегіями і формами організації навчання інтелектуально обдарованих учнів;

визначити напрямки подальшої роботи педагогічного колективу з розвитку інтелектуальної обдарованості школярів

Виступ

Перш ніж почати свій виступ, я хотіла б звернути вашу уваги не деякі висловлювання про обдарованість і талант.

Талант – то крапля здібностей і море праці (Григорій Тютюник).

Великий талант вимагає великої працьовитості. *Петро Чайковський*
Про свої здібності людина може дізнатися, тільки спробувавши прикласти
їх. *Сенека*

У геніальності 1% таланту і 99% праці. *Томас Едісон*
Обдарованих дітей часом важко вчити, з ними не просто жити, а виховувати їх зовсім
не можливо» (Джонсон і Росс 1985)

Одним із пріоритетних напрямів політики нашої держави є турбота про обдаровану та талановиту молодь, її творчий, інтелектуальний, духовний та фізичний розвиток. Адже саме молоді люди в майбутньому будуть визначати шляхи розвитку науки, економіки, медицини, мистецтва тощо. Оскільки талановиті й обдаровані люди завжди впливали й впливають на розвиток та характер суспільства, то талант і обдарованість можна вважати суттєвим багатством кожної держави. Ще один із перших філософів в історії людства Конфуцій пропонував відбирати й інтенсивно розвивати обдарованих дітей.

Перетворення, які відбулися у системі освіти за останнє десятиліття, її переорієнтація на гуманістичні, індивідуально орієнтовані та розвивальні освітні технології змінили ставлення до учнів з неординарними здібностями. З'явилися освітні установи, навчальні й соціальні програми, громадські організації та фонди, головною метою яких є виховання унікальної цілісної творчої особистості, здатної на свідомий і відповідальний вибір за різних життєвих обставин.

Особистісно-орієнтований підхід, як й інші педагогічні технології, створює умови для розкриття і реалізації таланту та здібностей кожного учня. Під особистісним підходом ми розуміємо індивідуальний підхід до кожного вихованця, що допомагає йому в усвідомленні самого себе, у виявленні можливостей, що стимулюють становлення учня як особистості, його самоствердження, його самореалізацію. Здібності дитини залежать від її психолого - фізіологічних особливостей, соціального оточення, сім'ї та школи

та потребують сприятливих умов для свого повноцінного та гармонічного функціонування.

Говорять, що кожна дитина – талант, при чому талант завжди родом із дитинства. А ще говорять, що кожна людина народжується із зернятком у руці. Тільки треба знайти поле, де це зерно найкраще проросте. Талант може проявитися в різних сферах людської діяльності - в галузях музики, літератури, природничих наук, техніки, спорту, в організаторській і педагогічній діяльності, в різноманітних видах виробництва. До когось це приходить вже в дитячому віці, отже, завдання батьків, вихователів, вчителів – допомогти дитині розвинути свій дар, скористатися своєю унікальністю з користю для себе та оточуючих, але якщо для дитини не створити спеціальних умов, обдарованість її здебільшого втрачається. На сьогодні аксіомою є той факт, що творчі здібності рідко самореалізуються – їх необхідно заохочувати й розвивати. Кожна дитина – творча особистість, зірочка. І допомогти засяяти цій зірочці – головне завдання педагога.

Обдарованість дитини... Що це таке? Можливо це своєрідна іскра Божа, яку треба відшукати в її душі і допомогти не тільки не згаснути, а спалахнути полум'ям. Здібні, талановиті люди в будь-якому суспільстві є його “локомотивом”. Саме їхніми інтелектуальними зусиллями забезпечується прогрес суспільства, плодами якого користуються всі. Тому кожен учитель часто запитує себе: «Як знайти та визначити обдарованість?»

Спочатку ознайомимося з двома теоріями обдарованості. Відповідно до першої (соціальної) обдарованою є кожна дитина. Але таланить лише за сприятливих умов розвитку, які необхідно створювати. Інакше природжена дитяча обдарованість з часом може «згаснути». За другою теорією (біологічною) обдарованість або є, або немає. Навіть якщо не розвивати, талант все одно «проб'є собі шлях», як те було з багатьма відомими людьми. Оскільки не можна стверджувати про переваги жодної з теорій, методичні підходи сучасної освіти будуються на певному їх поєднанні.

Термін «обдарованість» лишається дещо умовним, бо ж існує понад сотня його визначень. Зазвичай обдарованими називають дітей, які: мають високий

інтелект та рівень творчості; і випереджають однолітків у розвитку; наділені особливими здібностями до навчання у школі чи до специфічних видів діяльності (і досягають високих результатів у цих видах діяльності); постійно прагнуть праці, яка відповідає їхнім здібностям.

Основні ознаки обдарованої дитини: висока пізнавальна активність; оригінальність ідей та творчих продуктів; випередження за розумовим розвитком своїх однолітків; гнучкість мислення, розвинена фантазія; здатність бачити проблему під незвичним кутом зору; ранній розвиток мовлення (дитина має великий словниковий запас, починає рано читати); надання переваги спілкуванню з дорослими та старшими дітьми, оскільки з однолітками нецікаво; підвищена потреба в інтелектуальних або творчих навантаженнях і отримання задоволення від цього; надання переваги індивідуальній роботі над групою; здатність до довготривалої концентрації уваги на цікавій діяльності; схильність виходити за межі поставленого завдання. Отже, обдарованість — це комплекс якостей, серед яких основними складниками є: інтелект, творчість, мотивація. Коли у родині «надзвичайна» дитина, у батьків це викликає не лише радість. Дехто відчуває тривогу, запитує: «Чи буде моя дитина нормальною? Чи стане щасливою? Чи буде такою як усі?» Обдарованість — це певна особливість або, в стереотипному сприйнятті, «ненормальність». Така позиція може спричинити ігнорування унікальних здібностей дитини з боку батьків. Відомо, що найчастіше обдаровані діти знаходять підтримку специфічних здібностей у родині, які мають спадкові професійні заняття: у родині музикантів швидше виявляється дитина з музичним талантом, сім'я спортсменів змалечку підтримує спортивні інтереси своєї дитини. Іще дещо про обдарованість: не пов'язана безпосередньо з навчальною успішністю. Багато відомих людей були «двієчниками» у школі, тож, можливо, це якраз ті самі випадки біологічної теорії, які пов'язані з віком. Є певні сенситивні періоди для розвитку різних видів обдарованості. Психолог [Л. С Виготський](#) ввів поняття сенситивних періодів розвитку. Згідно нього кожний віковий період розвитку дитини сенситивний до певних видів навчання і спирається на психічні функції, що перебувають у процесі визрівання. Також прийнято і таке визначення

даного поняття: сенситивний період – це період підвищеної сприйнятливості психічних функцій до зовнішнього впливу, особливо до впливу виховання і навчання. Наприклад, спортивні здібності можна побачити і розвивати з раннього дитинства, а наукові – тільки з досягненням зрілого віку. Дитина в дитячому садку, яка вражає дорослих високим інтелектом та обізнаністю, у шкільні роки може швидко зрівнятися з рештою однолітків. Тому часто у шкільній практиці використовують не поняття «обдарована дитина», а термін, який характеризує її потенціал — «дитина з ознаками обдарованості».

Основними методами виявлення дітей з ознаками обдарованості вважають: спостереження, інтерв'ювання, опитування батьків, учителів, учнів психологічна діагностика (тестування).

Психолого-педагогічний супровід виступає невід'ємним елементом сучасної системи освіти щодо виявлення і підтримки обдарованих. Його завданням є вирішення проблем навчання, виховання й розвитку обдарованих дітей..

Серед цих завдань можна виділити такі:

- розробка індивідуальних освітніх маршрутів;
- формування адекватної самооцінки;
- охорона й зміцнення фізичного та психологічного здоров'я;
- профілактика неврозів;
- попередження ізоляції обдарованих дітей у групі однолітків;
- розвиток психолого – педагогічної компетентності педагогів і батьків обдарованих дітей..

Методами і заходами психолого-педагогічної підтримки є:

- створення яскравих наочно-образних уявлень;
- навчально-пізнавальна гра;
- створення проблемних ситуацій;
- використання творчих завдань;
- сприяння розкриттю суб'єктивного досвіду учнів;
- створення ситуації взаємодопомоги;
- спонукання до пошуку альтернативних рішень;

- створення ситуації успіху;
- заохочення;
- надання дитині свободи вибору;
- виявлення поваги до бажання учнів самостійно працювати.

Основною формою роботи вчителя з дитиною, в тому числі обдарованою, був і залишається урок. Мабуть, кожен з вас задумувався над питанням «Які форми і методи треба використовувати в роботі з обдарованими дітьми, щоб ця робота давала позитивний результат? Де взяти рецепт для розвитку обдарованості дитини?». Універсальних рецептів на всі випадки навчання і виховання немає. А за словами Пойя (угорський, швейцарський і американський математик), хороших методів існує стільки, скільки існує хороших вчителів.

На уроці педагог має використовувати такі методи і форми роботи, які позитивно впливатимуть на розвиток допитливості, критичного і незалежного мислення, винахідливості дитини. Таких методів існує безліч. Найбільш поширеним методом розвитку творчих здібностей у дітей є метод використання творчих завдань. Він – універсальний, адже його можна легко використати на будь-якому уроці, адаптуючи до будь-якої теми. Творчі методи під час навчання обдарованих дітей націлені на:

- визнання раніше невизнаних або невикористаних можливостей;
- повагу до бажання дітей працювати самостійно;
- надання дитині свободи вибору;
- індивідуалізацію навчальної програми залежно від здібностей дитини;
- уникання будь-якого тиску на дитину;
- підкреслення позитивного значення індивідуальних відмінностей;
- схвалення результатів діяльності дитини;
- надання авторитетної допомоги дітям, які висловлюють відмінні думки;
- розвиток уміння переконувати й пропагувати;
- розвиток здатності до самоаналізу і самокритики;

- розширення кола інтересів і вмінь;
- постійне прагнення до самовдосконалення

Сучасна педагогічна наука вважає опитування учнів і перевірку стану виконання домашнього завдання найнеорганізованішою складовою уроку. Тому мета вчителя полягає в тому, щоб підібрати ефективні форми і методи інтерактивного навчання для перевірки стану виконання домашнього завдання й опитування учнів. Наприклад, інтерактивну вправу «Дерево понять» можна застосувати під час перевірки знань термінів. Виконуючи інтерактивну вправу «Броунівський рух», можна вирішити і здоров'язберігаючу мету уроку, адже під час виконання вправи учні вільно пересуваються класом, спілкуючись один з одним. Перевірка знань визначень можлива з використанням методу «снігова куля». Кожен учень доповнює речення вчителя так, щоб утворився ланцюжок певних тверджень. Таких вправ можна підібрати дуже багато. Хочу наголосити, що чітко продумане домашнє завдання є засобом розвитку обдарувань учнів, адже домашня робота – це самостійна навчально-пізнавальна діяльність учнів без прямого керівництва і допомоги вчителя. Ефективне домашнє завдання повинно складатися з двох частин:

- обов'язкової, тобто призначеної всім учням (параграф, робота з поняттями, задача, вправа);
- варіативної, тобто логічних проблемних і творчих завдань для здібних та обдарованих дітей, серед яких школяр вибирає те, що відповідає його пізнавальним здібностям і інтересам.

Домашнє завдання, яке чітко продумане і несе не лише навчальну мету, але і творчу, є засобом підвищення якості освіти та розвитку обдарувань учнів.

Сьогодні знання і компетентність стали найбільш вартісним товаром у сучасному інформаційному суспільстві. Інформатизація більшості сфер виробництва вже зараз вимагає від спеціалістів уміння використовувати у своїй роботі комп'ютерні технології. Обсяги інформації, які повинна засвоїти або опрацювати людина, постійно збільшуються. Для досягнення успіху в майбутній професійній діяльності сучасні школярі повинні творчо мислити, послідовно міркувати та презентувати свої ідеї, уміти працювати в команді й

визначати пріоритети, планувати конкретні результати й нести особисту відповідальність за їх реалізацію, ефективно використовувати знання в реальному житті.

У школі III ступеня функціонує профільна освіта, яка сприяє ефективності впровадження диференційованого навчання, урахуванню індивідуальних особливостей розвитку учнів, реалізації освітніх потреб, нахилів, інтересів, створенню освітньої траєкторії для кожної дитини. З переходом до профільної школи до вчителя висуваються нові вимоги. Для профільної школи потрібен вчитель – творець, що має власні ідеї. Крім власних знань із предмета викладання, учитель-новатор повинен володіти методичними прийомами і методами організації пізнавальної діяльності (бути режисером свого уроку). На уроці і в позаурочний час він має організовувати дітей на пошуково – дослідницьку роботу, спрямовувати навчальну діяльність учнів на максимальну індивідуальну самостійну творчу роботу, максимально використовувати в навчальному процесі можливості інформаційних технологій, що змінює їхній інтерес до предмета, активізує роботу обдарованих школярів.

І як сказав О.Дістевберг (видатний німецький педагог XIX ст.) «Найбільш важливим явищем у школі, найбільш повчальним предметом, найбільш живим прикладом є сам учитель. Він втілює метод навчання, він є втіленням принципу виховання».

Учитель профільної школи повинен володіти комунікабельністю, уміти знаходити контакт з дітьми. Він підніматиме вихованця сходинками професійного зростання від стадії виявлення професійної спрямованості до рівня становлення професійних планів, початкової професійної компетентності, яка набувається випускником при засвоєнні змісту профільної підготовки.

На сьогоднішній день у школі навчається 551 учень, з них 262 учні віднесені до спеціальної або підготовчої групи для проведення занять з фізичної культури. Це 48% учнів школи. Тому пріоритетним для нас і надалі залишається впровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній процес. При вихованні обдарованого учня ця проблема постає особливо гостро, бо нерідко у таких дітей недостатня рухова активність.

І на останок, проблем з даного питання чимало. Сподіваюся, що недалеко той час, коли обдарована дитина матиме всі потрібні умови для безперешкодного розвитку своєї не простої, але цікавої індивідуальності. А з боку дорослих необхідна віра в обдарованість дітей: коли всі вже, здається, переконалися, що дитина ні на що не здатна, вчитель не перестає вірити в неї. Не дається математика, так у географії учень знавець, не виходить із жодним навчальним предметом, так у нього руки золоті або просто серце добре, готове прийти на допомогу. Кожен учень має якийсь обдарування й слід його в цьому підтримати.

Жодна країна не може дозволити собі кидатися талантами, і не виявляти вчасно інтелектуальні та інші потенціали, бо це означає марно витрачати людські ресурси.

Педагоги діляться на 3 команди, кожній з яких потрібно створити модель (портрет) дитини, що має певні здібності. «Які форми і методи роботи ви використовуєте в роботі з обдарованими дітьми?», «Що, на вашу думку, є найефективнішим і дає хороші результати»

- дитина має інтелектуальні здібності;
- дитина має музичний талант;
- дитина має спортивний хист.

Ситуації

1. Дитина, навчаючись у школі, виявила артистичні дані (співає, декламує вірші). Через часті виступи, як у школі, так і на різних конкурсах, у дитини знизилася успіхи у навчанні, та ще в її характері з'явилися зверхність, байдужість до життя школи, зазнайство. Як поводитися кл. керівнику у цій ситуації і пояснити дівчинці, що творчість і навчання повинні доповнювати одне одному.
2. Оксана дуже добре вчилася, була старанною, активною, допитливою ученицею, всім цікавилася. Кожен учитель помічав у дівчинки здібності відповідно до свого профілю уроку і пропонував їй їх розвивати (гуртки, секції, пізніше олімпіади, захисти робіт з математики, історії, літератури). Через свою старанність, відповідальність дівчинка «розривалася», намагалася встигати всюди. У старших класах Оксана вибрала певний профіль для свого розвитку, але часто чула від учителів: «Ми тебе готували...», «Ми на тебе сподівалися...». Який вихід із даної ситуації.
3. В школі хлопчик був «сіренькою мишею». Він не долучався до творчих справ школи, але одного разу він запросив друзів на виставу в театральну студію міста, де виконував головну роль. Класний керівник після вистави була вражена талантом учня, але він і далі соромився брати участь у шкільних заходах. Який вихід ви запропонуєте для кл. керівника.

ЗАКІНЧЕННЯ

1. Як ви почуваетесь?
2. Що було цінного?
3. Чого не вистачило

Посилання

http://esu.com.ua/search_articles.php?id=13357

https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/3prishak_psihologiya_ch1/index.html

https://stud.com.ua/38772/psihologiya/psihologiya_i_pedagogika

<https://www.pedrada.com.ua/article/1175-znahodmo-yaknayblshe-obdarovanih-uchnyv>

<http://eprints.zu.edu.ua/18528/1/%D0%9A%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA.pdf>

http://lib.iitta.gov.ua/10123/1/8.%20%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8_%D0%A0%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%20%D0%BE%D0%B1%D0%B4%20%D1%83%D1%87%D0%BD%D1%8F%D0%BC_%D0%9B%D1%83%D0%BA%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf

<https://times.zt.ua/perevirte-chy-vasha-dytyna-chasom-ne-genij/>

<https://www.slideshare.net/ssuser5ab6ac/ss-81273219>

http://eprints.zu.edu.ua/12517/1/Maket_Obdarovanist.pdf

<https://www.ippo.if.ua/predmety/ocppsr/index.php?r=site/stattya&id=83>

<http://novosvit.pp.ua/fenomen-osobystisnoji-obdarovanosti/>

<http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-6D4E16FC7BD03/list-A863690726>

<https://www.pedrada.com.ua/article/1553-obdarovan-dti-u-pochatkovy-shkol-viyavlennya-ta-etapi-roboti>

**Волюдію
питанням**

**Знаю
багато**

**Поділюся
досвідом**

Рішення педради

1. Здійснювати моніторинг результативності роботи учителів з обдарованими дітьми. Результати моніторингу обговорювати на засіданнях НМК.

(Адміністрація. Керівники МО. Постійно)

2. Забезпечувати участь учнів у різного рівня олімпіадах, конкурсах, турнірах та інших заходах, спрямованих на виявлення й самореалізацію обдарованих дітей.

(Педагогічний колектив. Постійно)

3. Залучати учнів до освітнього процесу через системне використання різноманітних видів урочної та позаурочної діяльності

(Педагогічний колектив. Постійно)

4. Удосконалювати систему форм і методів роботи з діагностики учнівського колективу з метою виявлення інтелектуальних і творчих здібностей учнів.

(Практичний психолог. Постійно)

5. Провести батьківські збори на тему «Як виростити обдарованої дитини».

(Класні керівники. Січень2020)

6. Провести з метою раннього виявлення обдарованих поглиблену діагностику інтелектуальних і творчих здібностей учнів 3-4 класів.

(Практичний психолог. II квартал.2020)

7. Впровадити в практику роботи вчителів з обдарованими учнями принцип індивідуалізації і диференціації навчання

8. Для зацікавлення учнів своїм предметом учителям-предметникам використовувати новітні технології; раціонально використовувати свій час та час учня; під час роботи з додатковою літературою ставити перед учнями проблемні питання, які б націлювали дітей на певну мету; на уроках використовувати елементи самоврядування.

9. Не знімаючи повністю відповідальності з учнів, покласти основну відповідальність за результати участі в олімпіадах на вчителів, які ведуть відповідну підготовку.